

Verksamhetsrapport

efter kvalitetsgranskning av Elevhälsans arbete
vid Fridaskolan i Trollhättans kommun

Innehåll

Inledning

Bakgrundsuppgifter om Fridaskolan i Trollhättan

Resultat

Syfte och frågeställningar

Metod och material

Författningsstöd

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av elevhälsans arbete i grundskolans årskurser 6-9 under hösten år 2014. Granskningen vid Fridaskolan i Trollhättans kommun ingår i detta projekt.

Fridaskolan besöktes den 8 och 9 oktober 2014. Ansvariga inspektörer har undervisningsråden Anna Wide och Sven-Olof Lundin varit. I denna rapport redovisar inspektörerna sina iakttagelser, analyser och bedömningar. Förutom en redogörelse av kvalitetsgranskningens resultat ges även en kort beskrivning av granskningens syfte, frågeställningar och genomförande.

Kvalitetsgranskningen av elevhälsans arbete genomförs i ytterligare 24 (kommunala och fristående) skolor. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de skolor som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden på andra skolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Bakgrundsuppgifter om Fridaskolan i Trollhättan

Fridaskolan i Trollhättan startade år 2001 och är inrymd i en före detta yrkesskola centralt belägen i Trollhättan. Fridaskolan i Trollhättan ingår i en koncern med sammanlagt sex stycken Fridaskolor i Västra Sverige. Huvudman är Frida Utbildning AB, som är en personalgård verksamhet. Dessa skolor är uppdelade i två områden med var sin regionschef.

Skolan omfattar cirka 480 elever från förskoleklass till och med årskurs 9. Våren 2014 uppnådde 89 procent av eleverna i årskurs 9 kunskapskraven i alla ämnen.

Vid Skolinspektionens tillsyn i november 2013 framkom inte annat än att skolan uppfyller författningarnas krav inom de områden som granskats, och ingen kritik riktades mot skolan.

Resultat

Har elevhälsan kompetens och arbetssätt för, samt vidtar insatser i, det hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbetet, som motsvarar behoven hos eleverna på skolan?

1.1 Har eleverna tillgång till elevhälsa och alla dess kompetenser?

Elevhälsan i skolan

För att kunna göra en bedömning av tillgång till elevhälsa i en skola måste inledningsvis de organisatoriska förhållandena beskrivas.

Vid Fridaskolan i Trollhättan finns en elevhälsa som består av samtliga kompetenser som enligt skollagen ska finnas.¹ Elevhälsan består av skolläkare, skolsköterska, skolpsykolog, kurator samt specialpedagog. Samtliga har adekvat utbildning.

Rektor vid skolan är chef för skolsköterskan och specialpedagogen. Regionschefen för det område Fridaskolan i Trollhättan hör till är chef för kurator, skolpsykolog och skolläkare. Dessa kompetenser delas med andra skolor inom koncernen. Skolsköterskan och specialpedagogen arbetar 100 procent på Fridaskolan i Trollhättan medan kuratorn arbetar ungefär 40 procent på skolan och skolpsykologen cirka 20 procent. Skolläkaren arbetar på tisdagar inom Fridakoncernen och arbetar på samtliga skolor som hör till koncernen (fem grundskolor och en gymnasieskola).

Vid intervjuer med elevhälsa, lärare², elever och rektor framkommer det att elevhälsan betraktas som, och arbetar som, en samlad resurs³. Elevhälsoarbetet ses som ett gemensamt uppdrag för hela skolan och när elevhälsoarbetet planeras använder man sig av de olika kompetenser som finns såväl inom elevhälsan som bland personalen i övrigt. Elevhälsans personal har regelbundna möten, både sinsemellan, samt med den övriga personalen vid skolan. Rektor, lärare och elevhälsan uppger att elevhälsan vid skolan är att betrakta som en samlad resurs där de olika kompetenserna väl används för att på bästa sätt arbeta för elevernas bästa.

¹ Skollagen 2 kap 25 § andra stycket

² Intervju har genomförts med lärare som undervisar i årskurserna 6-9.

³ Prop. 2009/10:165 s. 275-278

Samverkan inom skolan

En annan del, som vägs in i bedömningen av tillgång till elevhälsa, är graden av samverkan; dels inom en skolas elevhälsa, dels mellan elevhälsan och skolans övriga personal.⁴

Konkret kan samverkan mellan en skolas elevhälsa och skolans övriga personal (främst undervisande pedagoger) bestå av handledning exempelvis kring frågor om extra anpassningar utifrån elevers behov.

Till samverkan räknas också det arbete som ska ske i frågor som rör elevers behov av särskilt stöd, och där rektor ska samråda med elevhälsan vid utredning inför eventuellt utarbetande av åtgärdsprogram.⁵

Det finns tydliga strukturer för hur elevhälsans personal ska samverka både inom elevhälsan och med skolans pedagogiska personal. Elevhälsan har regelbundna elevhälsmöten varje måndag och torsdag. Varannan torsdag bjuder de in arbetslag och har då ofta bett arbetslagen att förbereda sig utifrån någon fokusfråga, till exempel att presentera varje elevs absolut starkaste sida. Skolan genomför också så kallade elevkonferenser. Varje arbetslag är inbjudna till två elevkonferenser per termin, alltså fyra elevkonferenser per läsår. Dessutom erbjuds arbetslagen två tillfällen per termin där de kan komma till elevhälsan med specifika frågeställningar som de vill dryfta med elevhälsan.

Lärarna uppger i intervjun att elevhälsan i hög grad är tillgänglig i arbetet för att värna om en god lärandemiljö för samtliga elever. "Vi har i princip daglig kontakt med elevhälsan om eleverna". Det finns formella arenor för samverkan inom skolan i form av att elevhälsan medverkar i arbetslagsmöten eller bjuder in personalen till sina möten **Elevhälsan bjuder in**. Det finns också informella vägar för samverkan genom att elevhälsans personal rör sig mycket i skolans lokaler, medverkar vid lektionsbrytande aktiviteter till exempel – kamratdagen, studiebesök, osv. Vid intervju med elever framkommer att "ibland smyger någon av dem in i bakgrunden och tittar vad vi gör. Varför de kommer vet vi inte, men man blir inte nervös eller störd av det". Vid intervju med lärare framkommer det att "stämningen på skolan är sådan att vi [lärarna] upplever att vi jobbar tillsammans med eleverna, eleverna är vänner och vi rör oss på skolan även när vi inte undervisar. Vi rör oss med vår kaffekopp i handen och arbetar mot målen gemensamt sida vid sida".

⁴ Prop. 2009/10:165, s. 276

⁵ Skollagen 3 kap. 8 §

Elevernas kännedom om elevhälsan

För att en skolas elever ska kunna sägas ha tillgång till elevhälsa behöver de vara informerade om att elevhälsan finns, och också kunna använda den utifrån sina behov. I "Vägledning för elevhälsan"⁶ kopplas denna omständighet till den lagtext⁷ som anger att elever ska ges inflytande över sin utbildning, och hållas informerade i frågor som rör dem.

Intervjuer med elever vid Fridaskolan i Trollhättan visar att eleverna har god kännedom om elevhälsan. De säger att de ofta möter personal i elevhälsan både i klassrummen och i samband med olika aktiviteter t ex kamratdagar, friluftsdagar. Den enkät som Skolinspektionen genomförde med samtliga skolor som ingår i granskningen före besöken⁸ visar också att det är en stor andel av eleverna vid Fridaskolan som upplever att de fått information om elevhälsan. Det är också en större andel elever vid Fridaskolan i Trollhättan än i det totala urvalet av elever som anger att någon eller några från elevhälsan någon gång besökt deras klass (76 % vid Fridaskolan och 50 % i det totala urvalet).

Elevintervjuerna visar att eleverna har god kännedom om elevhälsans olika funktioner. Vid en elevintervju beskriver elever att "När man skadat sig går man till skolsystemen. Har man brutit något går man till skoldoktorn. Kuratorn träffar man när man har problem med något, om man typ har bråkat med sina kompisar. Mår man dåligt psykiskt är det skolpsykologen, annars är det skolsköterskan. Man kan också prata med en lärare. De har sekretess så man kan prata med dem. De pratar inte med någon annan om vad man sagt om man inte vill det".

Möjlighet till insatser utifrån elevernas behov

Utöver ovanstående, är tillgång till elevhälsa även avhängig i vilken utsträckning de medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatserna, som elevhälsan genomför, motsvarar behovet hos skolans elever.⁹

Enkäten visar att en hög andel av skolans elever trivs i sin skola och i sin klass.¹⁰ Detta gäller såväl pojkar som flickor. En jämförelse mellan årskurser visar att elever i årskurs 6 i högre grad uppger att de trivs i skolan och i sin klass men i övrigt är det små skillnader mellan årskurserna och få elever uppger att de inte trivs. I elevintervjuerna säger eleverna att de trivs i skolan: "Vi mår bra på skolan. I klasserna är det bra och vi har bra lärare och bra miljö överallt". De säger också att lärarna bryr sig om dem och att all personal arbetar för att de ska ha det bra i skolan. De uppger dock att det förekommer ett

⁶ Skolverket och Socialstyrelsen (2014) *Vägledning för elevhälsan*, s 48

⁷ Skollagen 4 kap. 9 §

⁸ Enkäten har genomförts med skolans elever i årskurserna 6-9. Svarsfrekvensen i Fridaskolan i Trollhättan är 100 procent.

⁹ Skollagen 2 kap. 25 § samt Prop. 2009/10:165 s. 277

¹⁰ *Kommentar:* Enkätens påstående graderas på en femgradig skala. Här har svarsalternativen 4 och 5 slagits ihop. Motsvarande förfaringssätt finns genomgående i rapporten. Svarsalternativen 1 och 2 slås på motsvarande sätt ihop.

nedsättande språkbruk, till exempel att elever ger varandra tillmälen då personalen inte hör. De säger också att *"det är inte så ofta lärarna inte hör oss. Vi är ofta tillsammans och de har stora ögon och öron. Och hör det något de inte tycker är lämpligt tar de tag i det genast"*. Enkäten bekräftar att eleverna upplever att lärarna lyssnar på dem.

Intervjuer med rektor, lärare, elevhälsan och eleverna visar samstämmigt att elevhälsans arbete och dimensionering motsvarar elevernas behov. De flesta eleverna uppger vid intervjuer att de kan vända sig till respektive kompetens inom elevhälsan om de behöver det och att de då får relevant hjälp. Resultaten av elevenkäten visar att eleverna vid Fridaskolan i Trollhättan i högre utsträckning än det totala urvalet elever upplever att de har tillgång till elevhälsans kompetenser. Lärarna uppger att de får ett kontinuerligt stöd och även utmaningar i sitt arbete av elevhälsan: *"Elevhälsan är alltid tillgänglig för eleverna men också för lärarna. Man får alltid tips och stöd med hur man ska hantera eleverna vid vissa tillfällen"*. Rektor uppger att skolans resurs för elevhälsa väl fyller de behov skolan och eleverna har.

Elevhälsan uppger att deras organisationsformer med såväl formella som informella kontaktpunkter med lärare och elever understödjer deras möjlighet att rikta insatser utifrån elevernas behov. De tycker samfällt att de har tillräckligt mycket elevhälsa på skolan för att kunna fullgöra sitt uppdrag.

Skolinspektionen bedömer att eleverna i Fridaskolan i hög grad har tillgång till elevhälsa och alla dess kompetenser. Elevhälsan omfattar samtliga kompetenser som är lagstadgade. Den är organiserad på ett sätt som gör det möjligt för den att arbeta såväl formellt som informellt med att stödja elevernas sociala och kunskapsmässiga utveckling. Vidare bedömer Skolinspektionen att elevhälsan vid Fridaskolan utgör en samlad elevhälsa där också de enskilda kompetenserna tas tillvara. Eleverna har också god kännedom om elevhälsan och dess olika funktioner.

1.2 Arbetar elevhälsans kompetenser – själva och/eller tillsammans med andra kompetenser – hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande på ett sätt som stärker elevernas hälsa, och stödjer dem att nå utbildningens mål?

Det hälsofrämjande arbetet

Ett hälsofrämjande elevhälsoarbete kan utgöras av insatser som främjar goda relationer mellan elever, och elever och personal.

Ett hälsofrämjande arbete kan vidare innebära insatser som medverkar till att skapa en tolerant, positiv och trygg skolmiljö; exempelvis kan elevhälsan delta i utvecklingen och genomförandet av skolans värdegrundsarbete och arbete mot kränkande behandling.

Från ett elevperspektiv finns vissa faktorer som lyfts fram inom forskning, och som medverkar till att stärka elevernas hälsa och stödja dem att nå utbildningens mål; några av dessa är upplevelse av motivation, delaktighet, självkänsla, inflytande och tilltro till sin förmåga.¹¹

Vid granskningsbesöket framkommer att elevhälsan på flera olika sätt arbetar hälsofrämjande. Det främjande arbetet är enligt rektorn, lärare och elevhälsan ett naturligt inslag i skolans vardagliga verksamhet och bedrivs av all personal. Elevhälsan arbetar för att integrera de hälsofrämjande inslagen i skolans vardagliga verksamhet. Rektor, lärare och elevhälsans personal uppger samstämt att elevhälsans roll är central genom att den initierat delar av det hälsofrämjande arbetet, understödjer och tar del i det samt följer upp, utvärderar och utvecklar det främjande arbetet.

I Fridaskolan i Trollhättan använder sig vuxna och elever i hög utsträckning av samma lokaler. Lärarna är hela tiden tillgängliga för eleverna och alla vuxna rör sig mycket i skolans lokaler. Vid intervju berättar lärare, elevhälsan och rektorn att de vuxna aldrig stänger in sig bakom dörrar i något personalrum. Elevhälsans personal säger att de ser till att de är synliga i skolan genom att röra sig mycket i skolan, äta i matsalen och besöka klassrummen. Därigenom får de reda på vad som pratas om på skolan. Det är också ett sätt att skapa relationer *"man blir en vuxen bland andra, något man kan vinna på i andra lägen"*.

Lärarna, elevhälsan och rektorn uppger samstämt att skolan bygger på att de utgår från det positiva hos varje elev och försöker lyfta det. Samtliga intervjugrupper vid skolan framhåller att alla pratar mycket med varandra och att *"alla vuxna, även vaktmästaren bryr sig om alla elever"*. Lärarna framhåller särskilt att elevhälsan tar ett mycket stort ansvar för att det positiva alltid ska lyftas fram, även när en elev befinner sig i svårigheter, genom att vid samtal om elever genomgående fråga efter deras starka sidor.

En faktor av betydelse för elevernas hälsa och möjlighet att nå utbildningens mål är att eleverna upplever att de är delaktiga i skolans arbete. Enkäten visar att eleverna vid Fridaskolan upplever att de har inflytande i skolan. Av eleverna i årskurs 9 upplever 75 procent att de kan påverka arbetssätt och innehåll i undervisningen. Vid elevintervjun bekräftar eleverna att de har mycket inflytande i skolan, till exempel i arbetet med likabehandlingsplanen, samt hur skolarbetet ska läggas upp och redovisas. Eleverna pratar också om hur de arbetade inför valet, då de till exempel fick hitta på egna partier, och tycker att de hade stort inflytande över det arbetet.

Arbetet för att främja likabehandling och förebygga trakasserier och kränkande behandling manifesteras i planen mot kränkande behandling. Vid Fridaskolan i Trollhättan finns en övergripande plan för verksamheten. Varje klass är kontinuerligt delaktig i

¹¹ Utgår ofta från begreppet KASAM, Känsla Av Sammanhang. Myntat av professor Aaron Antonovsky (1923-1994). Se t ex Forskningsrådsnämnden (1998). *Röster om KASAM: 15 forskare granskar begreppet Känsla av sammanhang*. Stockholm: Forskningsrådsnämnden (FRN).

processen kring likabehandlingsplanen, bland annat genom att utifrån den övergripande planen bestämma mål för arbetet i den egna klassen. Dessa mål följer klassen upp och förändrar vid behov under läsårets gång. Planen är ett levande dokument för eleverna och vid intervjuer känner eleverna väl till den. Enligt rektor och lärare kopplas aktuella frågor som gäller värdegrunden till vad som står i planen och den kan förändras i samråd med eleverna under läsårets gång för att den alltid ska spegla de frågor som är aktuella på Fridaskolan just för tillfället.

I de intervjuer som genomfördes under granskningsbesöket framkommer att det finns en stor medvetenhet om vikten av att bygga upp ett gott klimat för att stödja elevernas lärande. Flera olika exempel på hälsofrämjande arbete beskrivs. Till exempel genomförs varje morgon i alla klasser så kallade ringsamtal. Där talar eleverna tillsammans med lärarna om t ex genusfrågor, planering, värdegrundsfrågor och annat som av eleverna upplevs som meningsfullt och viktigt att prata om. Eleverna framhåller detta som ett tillfälle då man pratar om "*viktiga saker*". Till exempel har de haft *skolsmart* (en samverkan med kommunens fältenhet) under fyra veckor och då "*pratade vi mycket om att man inte ska kränka, dricka och så*". Ibland masserar eleverna varandra i ringen. Därmed blir ringsamtalen enligt både lärare och elevhälsans personal ett viktigt inslag i det hälsofrämjande arbetet.

Ett annat exempel på hälsofrämjande arbete som både lärare och elever beskriver är den så kallade *Hej-kulturen*. Det innebär att alla på skolan är mycket noggranna med att alltid hälsa på varandra, säga hej och se varandra i ögonen. Elevrådet har ibland gjort "*hejmätningar*" genom att sätta sig på olika platser i huset och föra statistik som de sedan sammanställt i grupp. Därefter går de till klasserna och berättar om resultatet. Då uppmärksammas alla på nytt om vikten av att alla ser varandra och får varandra att känna sig välkomna. Elevhälsan, lärare och rektor menar att *hej-kulturen* är viktig för elevernas välbefinnande.

Rektor berättar att elevrådet för närvarande arbetar med genusfrågor och har fått i uppdrag att föra statistik kring en lektion på hur ofta pojkars respektive flickors röster hörs samt ha en dialog kring ämnet på ett ringsamtal.

Vid skolan genomförs så kallade kamratdagar då eleverna arbetar med övningar i syfte att lära känna varandra och umgås över åldersgränserna. Skolan har ett faddersystem där äldre elever är faddrar för yngre. Vid skolan genomförs lägerverksamhet, till exempel är årskurs 9 på resa i Europa vid tillfället för granskningsbesöket. Detta i syfte att stärka gemenskapen, umgås utanför skolan, umgås med elever i ett annat land samt i studiesyfte. Personal från elevhälsan deltar ofta i dessa aktiviteter.

Lärarna berättar vid intervju att de har så kallade *berömsamtal*. Det innebär att de ringer till föräldrarna och berättar om något som gått bra för eleven i skolan. Lärarna delar upp dessa samtal mellan sig i arbetslaget, "*det är roliga samtal som man gärna vill ringa*". Syftet är att bryta med ett traditionellt mönster där skolan förutom lagstadgade till-

fällen mest hör av sig när något inte går bra för eleven. Elevhälsan arbetar tillsammans med lärarna med att lyfta fram elevernas starka och positiva sidor.

Det förebyggande arbetet

Ett förebyggande elevhälsoarbete kan utgöras av insatser som tillgodoser elevers behov av extra anpassningar. Det kan handla om att stödja lärare och övrig skolpersonal i arbetet med anpassning i olika lärmiljöer. Det förebyggande arbetet kan också innebära insatser som minskar konsekvenser av förekommande individuella riskfaktorer hos eleverna, såsom svårigheter vad gäller språklig förmåga, självkontroll, social kompetens, självförtroende eller inlärn timer.

Inom ramen för vad som benämns förebyggande arbete kan en skolas elevhälsa också initiera eller genomföra insatser som hejdar eller förhindrar förekommande riskbeteenden hos enskilda elever och elevgrupper. Sådana riskbeteenden kan bestå i droganvändning, kränkningar, asocialt eller destruktivt beteende, skolk eller hemmasittande. Insatserna kan också handla om att utveckla goda relationer mellan hem och skola.

Som förebyggande arbete kan en skolas elevhälsa också initiera eller genomföra insatser mot identifierade problem i den psykosociala lärmiljön. Det kan till exempel röra sig om arbete mot kränkande behandling, och att förändra olämpliga värderingar, uttryck eller förhållningssätt.

Samtliga intervjugrupper vid Fridaskolan uppger att alla vuxna vid skolan samverkar kring arbetet för att förebygga problem i elevernas skolsituation såväl socialt som kunskapsmässigt. Vid de tidigare beskrivna träffarna mellan arbetslag och elevhälsa diskuteras alltid förebyggande åtgärder så att det pedagogiska arbetet ska passa samtliga elever. Elevhälsan har i uppdrag att utifrån kännedom hos elever och elevgrupper diskutera och föreslå hur arbetet på bästa sätt ska kunna förebygga att eleverna får skol-svårigheter. Lärarna beskriver att elevhälsan inte kritiserar det pedagogiska arbetet eller lärarnas förhållningssätt men i diskussioner om hur svårigheter ska kunna förebyggas både för enskilda elever och för grupper av elever brukar komma med konkreta förslag: "har ni tänkt på att ni skulle kunna göra såhär?".

Vid intervjuer med lärare, elevhälsa och rektor framkommer det att skolan har en uttalad gemensam policy att arbeta med det starka hos varje elev och lyfta fram det. Det innebär att om elever riskerar att hamna i svårigheter försöker skolan lyfta fram det som är elevens starka sidor samtidigt som man vidtar konkreta åtgärder för att förebygga att problem uppstår. Lärarna berättar om hur personal vid elevhälsan arbetar handledande i det vardagliga arbetet för att utveckla arbetet så att elever inte hamnar i svårigheter.

Lärare och elever beskriver hur de elever som via diagnoser eller på annat sätt bedöms vara i behov av stöd får det. Detta sker bland annat via att specialpedagogen som är delaktig i screeningar och diagnoser utifrån resultaten av dessa föreslår konkreta åtgärder eller för vidare frågan till elevhälsan för att diskutera vilka insatser som behövs

för att förebygga skolsvårigheter för elever. Det sker också via den vardagskontakt som tidigare beskrivits i denna rapport som personal i elevhälsan har med elever och lärare.

En annan del i det förebyggande arbetet som elevhälsan tar ansvar för är att se till att personalen har kunskap om vad de utredningar som gjorts av elever får för konsekvenser för individanpassningen av undervisningen för eleverna. Lärare beskriver att de får stor hjälp av elevhälsans personal att förstå hur elevers behov på bästa sätt ska kunna mötas.

Ett annat sätt att skaffa sig kännedom om vilka förebyggande åtgärder som behövs är den arbetsmiljöenkät som skolan årligen genomför med eleverna. Den handlar både om den fysiska och om den psykosociala arbetsmiljön. Elevhälsan tar hand om enkäten och analyserar den noggrant. Utifrån resultaten av den identifierar och genomför elevhälsan i samverkan med skolans övriga personal förebyggande åtgärder. Ett exempel är att enkäten visat att eleverna upplever stress. Elevhälsan initierade då en diskussion med lärarna om hur det ska kunna motverkas. Denna diskussion fick bland annat till följd att tiden för arbete hemma skulle begränsas. Elevhälsan uppger att de har *"bra koll på hur eleverna mår, vi ser det genom enskilda samtal, genom att vara lyhörda och genom enkäter"*.

Lärarna beskriver hur de kontinuerligt tillsammans med elevhälsan reflekterar över de riskområden som identifieras och tillsammans lägger upp ett förebyggande arbete.

Rektor, elevhälsa och lärare beskriver hur skolan ibland i förebyggande syfte bestämmer sig för att *"stråla"* på någon elev de befärar är i riskzonen för att inte må bra eller utvecklas positivt i skolan. Att stråla innebär att ge eleven extra fokus. Alla vuxna bemödar sig då extra om att möta eleven med omtanke och vänlighet och gemensamt försöka se till att eleven blir extra sedd. Lärare säger i intervjun: *"Vi har en kultur av att se möjligheter och utvecklingsområden i stället för problem. När vi säger att vi behöver stråla blir det ett skönt massivt stöd från personalen"*.

Elever beskriver att det är lätt att få extra hjälp om de behöver det i skolarbetet. De nämner speciellt att de kan få hjälp av specialpedagogen. I elevenkäten är det en hög andel elever som uppger att de får hjälp i sitt skolarbete om de behöver det (83 %). Eleverna säger också att lärarna är bra på att förklara och hjälpa dem. Vid intervju med rektor, lärare och elevhälsa framkommer att en av skolans grundtankar alltid har varit att undervisningen ska individanpassas. De skrivningar som nu finns i skollagen om extra anpassningar innebär enligt dem inte något nytt på Fridaskolan eftersom detta alltid har varit självklart på skolan.

Vid intervjuer med elever framkommer att eleverna upplever att det kan vara svårt att avvika från vad som anses vara *"normalt"* vid skolan. Till exempel uppger elever att det skulle vara svårt att vara öppet homosexuell i skolan. Vid elevintervjun framkommer

att "de [lärare och elevhälsa] tycker nog att det är uppenbart hur man bör vara mot varandra, men det är det inte. Man borde prata mer om det. Det borde vara självklart att man kan vara homosexuell men det är det inte. Vi har aldrig pratat om hur det skulle vara om någon i klassen skulle säga att de är homosexuella". Lärare och elevhälsa uttrycker förvåning över detta eftersom skolan har haft öppet homosexuella elever, och det har gått bra. Med anledning av det vill Skolinspektionen påtala att värdegrunden ständigt måste erövrats i verksamheten och aldrig tas för given.

Eleverna uppger också att det kan finnas elever som har främlingsfientliga åsikter vid skolan, men att det skulle vara svårt att ventileras dessa åsikter eftersom personal vid skolan tydligt uttryckt ilska över sådana ställningstagande vid det senaste valet. Vid intervju säger elever "Det är ett känsligt ämne. De flesta säger nog att de inte har problem med invandrare men innerst inne har de nog det". Vid intervju med lärare och rektor uttrycker de förståelse för elevernas upplevelse. De menar att det är något skolan behöver arbeta mer med. Skolinspektionen vill med anledning av detta påtala att skolans uppdrag bland annat är att förmedla och förankra de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.¹² Om elever inte vågar vädra åsikter som de upplever strider mot skolans värdegrund blir det svårt att bemöta och bearbeta dessa värderingar.

Enkäten visar dock att en stor majoritet (83 %) av skolans elever anser att "olikheter" blir respekterade vid skolan.

I enkäten framkommer att nästan dubbelt så stor andel av flickorna (39 %) som av pojkarna (20 %) upplever att de under det senaste året mått dåligt på grund av stress. Det är trots detta bara 23 procent av eleverna som uppger att de arbetat eller diskuterat frågor som har med stress att göra under senaste året. Lärare och elevhälsa menar att de kanske arbetar mot stress utan att medvetandegöra eleverna om det. Till exempel är den tidigare omnämnda massagen under "ringtiden" ett sätt att försöka få eleverna att slappna av. Såväl lärarna som elevhälsan är dock medvetna om att flickorna i högre grad än pojkarna upplever stress och säger att de nog skulle kunna göra mer i det förebyggande arbetet inom detta område.

Det åtgärdande arbetet

Ett åtgärdande elevhälsoarbete liknar det förebyggande, men riktar sig mot uppmärksammade eller uppkomna situationer som omedelbart behöver ombesörjas. Ofta sker insatserna på individuell nivå. En del av detta arbete är att tillgodose elevers behov av särskilt stöd. Det handlar här om elever med inlärningssvårigheter, funktionsnedsättning, sjukdom, försvärande omständigheter i elevens sociala situation i skolan eller i hemmet.

En annan del av en skolas åtgärdande arbete är att agera vid akuta situationer för elever eller grupper av elever med riskbeteenden eller uttalad psykisk ohälsa. Det kan ske genom åtgärder

¹² Skollagen 1 kap 4§

inom ramen för skolans arbete mot kränkande behandling, motivations- och krissamtal, eller utredande, rådgivande och bearbetande samtal med eleverna, samt genom initierande av kontakt med hemmet och samarbete med andra instanser, såsom socialtjänst eller barn- och ungdomsmottagning.

Vid intervjuer med samtliga intervjugrupper framkommer att elevhälsan är mycket aktiv i det åtgärdande arbetet. Lärarna uppger att de har stort stöd av elevhälsan som alltid finns tillgänglig då problem uppstår. Elevhälsans kompetenser samverkar kring behov av kartläggningar, individanpassningar, extra anpassningar och särskilt stöd.

Lärarna uppger vid intervjun att de alltid får snabbt och konkret stöd av elevhälsan om de upptäcker att en elev riskerar att inte nå målen för utbildningen. Det kan vara i form av förslag om hur läraren kan utveckla det pedagogiska arbetet, använda hjälpmedel eller ytterligare anpassa undervisningen för eleven, men också genomförande av utredningar. De beskriver att elevhälsan kan spegla deras arbetssätt, men att den aldrig upplevs som ett hot, utan som en samarbetspartner som kommer med tips till arbetslaget.

Elevhälsan berättar, som exempel på hur de omedelbart agerar då åtgärder behövs, att det vid ringsamtal framkommit att det eventuellt fanns elever som använde cannabis vid skolan. Elevhälsan blev omedelbart informerad av pedagogerna och agerade genast genom att ringa föräldrar, tala med eleverna, ta kontakt med kommunens fältenhet och ska också ha ett föräldramöte där fältenheten medverkar. Ett annat exempel är att elevhälsan utifrån signaler från pedagogerna har startat en tjejgrupp i årskurs 6 för att arbeta med genusfrågor och lyfta flickornas självförtroende och självkänsla.

Såväl enkät som intervjuer med eleverna visar att eleverna i hög grad upplever att det finns vuxna som hjälper dem om de hamnar i svårigheter av något slag. Eleverna är väl medvetna om att de kan vända sig till elevhälsan och be om hjälp men säger att det ofta räcker med att prata med en av lärarna "för de bryr sig verkligen". Dock återkommer eleverna ofta till att de vänder sig till skolsköterskan om de behöver ytterligare hjälp och hon hjälper dem sedan att få kontakt med någon annan i elevhälsan om de behöver det.

Skolinspektionen bedömer att elevhälsans kompetenser i Fridaskolan i Trollhättan huvudsakligen, själva eller tillsammans med andra kompetenser, arbetar hälsofrämjande och förebyggande i syfte att skapa en positiv och trygg skolmiljö.

Elevhälsan arbetar på ett föredömligt sätt med att göra sitt hälsofrämjande och förebyggande arbete till en väl integrerad del av skolans verksamhet. Arbetet är väl grundat både i kunskap om vad som positivt påverkar ungdomars hälsa och i kännedom om vilka förebyggande insatser som behövs för enskilda elever eller grupper av elever vid Fridaskolan i Trollhättan. Dock bedömer Skolinspektionen att elevhälsan bör ut-

veckla skolans värdegrundsarbete genom att se till att frågor om människors olikheter och olika åsikter öppet diskuteras.

Skolinspektionen bedömer att det också bedrivs ett väl fungerande åtgärdande arbete vid Fridaskolan där elevhälsans personal på ett förtjänstfullt sätt samverkar med övrig personal för att åtgärda eventuella problem som uppstår inom elevhälsans område.

Det hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbetet som bedrivs vid Fridaskolan stödjer enligt Skolinspektionen eleverna i att nå utbildningens mål.

1.3 Utgår elevhälsans arbete från erhållen kunskap, identifierade faktorer och förhållanden i skolans fysiska, organisatoriska och psykosociala miljö, samt från identifierade behov hos skolans elever?

Utgångspunkter för ett hälsofrämjande arbete

För sitt hälsofrämjande arbete kan en elevhälsa/skola behöva inhämta kunskap om hälsofrämjande faktorer via forskning, via erfarenheter från andra skolor eller via olika myndigheter och organisationers vägledningsmaterial. Elevhälsans hälsofrämjande arbete kan även utgå från insikt och allmän eller beprövad erfarenhet.

Elevhälsan beskriver att de ofta får ta del av kompetensutvecklingsinsatser. Bland annat berättar specialpedagogen att hon varit på utbildning om DISA¹³ och utbildning om extra anpassningar och särskilt stöd. Skolpsykologen berättar att hon till exempel deltar i ADHD-veckor i Stockholm.

Elevhälsan vid Fridaskolan i Trollhättan träffar också övriga elevhälsoteam vid Fridaskolorna under ledning av en av regionscheferna en gång var sjätte vecka. Under förmiddagen har man då gemensamma diskussioner utifrån verksamheterna och på eftermiddagarna har man professionsbunden kompetensutveckling och diskussioner.

I elevhälsans regelbundna möten ingår också att de diskuterar forskningsrön, material från Skolverket och dylikt.

Utgångspunkter för generella insatser

Som utgångspunkt för generella insatser kan en elevhälsa/skola behöva identifiera förekommande problem i skolans fysiska, organisatoriska eller psykosociala miljö. Det kan ske genom trivselenkäter till eleverna, analys av elevernas kunskapsresultat, kartläggningar inom ramen för skolans arbete mot kränkande behandling, sammanställningar och analys av information från elevernas hälsobesök, samtal med elever och personal.

¹³ En metod för att förebygga stress och psykisk ohälsa bland tonårsflickor

Som beskrivits tidigare i denna rapport skaffar sig elevhälsan information om förekommande problem på olika sätt både på formaliserade vägar (genom mötesstrukturen) men också genom informella vägar (till exempel genom att tillbringa mycket tid ute i verksamheterna). Dessutom genomför de den så kallade arbetsmiljöenkäten och analyserar den.

Vid Fridaskolan genomförs också kontinuerligt screeningar och diagnoser av olika slag t ex LUS¹⁴ och MUS¹⁵ för att tidigt upptäcka och därmed kunna förebygga att eleverna får svårigheter med att nå utbildningens kunskapsmässiga mål. Elevhälsan, framförallt via specialpedagogen, är delaktig i genomförandet av screeningar och diagnoser.

Inför möten med arbetslagen kan dessa få uppgifter att reflektera och samtala om i förväg. Till exempel kan de få i uppdrag att tänka på och samtala om i vilken *"skidbacke eleven åker"*. Är det blå, röd, grön eller svart? Ett annat uppdrag har varit att tänka igenom och formulera varje elevs starka sidor.

Rektor och elevhälsa beskriver också hur de kan ge varandra *"spaningsuppdrag"* – att röra sig i skolans lokaler inklusive klassrum och titta på en specifik företeelse till exempel genusperspektiv, om skolans resurser används på rätt sätt eller att arbetet verkligen bedrivs på *"det sätt skolan just nu har bestämt"*. Eleverna bekräftar att personal ur elevhälsan dyker upp ganska ofta en stund utan att eleverna egentligen vet vad de gör.

De informella informationsvägarna stöds av att skolans lokaler är öppna och ger många tillfällen att mötas och att observera vad som händer. Elevhälsan har en kontinuerlig och öppen kontakt med personal och elever vid skolan och fångar tidigt signaler om det är något problem som uppstått.

Skolsköterskan genomför hälsosamtal med samtliga elever och det som framkommer vid dessa utgör underlag både för individuella åtgärder samt åtgärder av mer generell natur.

I arbetet med planen mot kränkande behandling ställer varje arbetslag upp egna mål som utvärderas och omformuleras kontinuerligt under läsåret. Elevhälsans personal ansvarar för arbetet med likabehandlingsplanen.

Eleverna uppger att de ofta talar med vuxna om hur situationen är på skolan och att de vuxna lyssnar på dem och frågar dem om hur de uppfattar situationen. De tidigare beskrivna samtalen i ring är ett tillfälle som eleverna ofta nämner som ett bra tillfälle att lyfta frågor om arbetsmiljön.

¹⁴ LUS är en förkortning av läsutvecklingsschema. Det är ett material för att mäta hur långt eleverna kommit i sin läsutveckling.

¹⁵ MUS är en förkortning av matematikutvecklingsschema. Det är ett material för att mäta hur långt eleverna kommit i sin matematikutveckling.

Utgångspunkter för individuella insatser

En elevhälsas individuella insatser, rörande elever som kan behöva stödinsatser i skolarbetet, eller elever som kan omfattas av individuella riskfaktorer eller riskbeteenden, kan ha flera utgångspunkter. Det kan exempelvis röra sig om screening med bedömningsinstrument av elevernas utveckling, mottagande av signaler från lärare som misstänker inlärningssvårigheter eller ser andra problem i samband med en elev, eller utredning av enskilda elever i syfte att klarlägga vilka hinder som finns för elevens lärande. Det kan också vara dialog med den pedagogiska personalen kring vad som händer i klassrummet och under skoldagen i övrigt, eller skolans utredningar av situationen kring elever som involverats i kränkningar eller förekommit vid disciplinära åtgärder.

I den enkät Skolinspektionen genomfört framkommer att eleverna vid Fridaskolan upplever att de kan få hjälp i skolarbetet när de behöver det. Det framkommer också att eleverna upplever att lärarna lyssnar på dem.

De diagnoser och screeningar som skolan genomför analyseras och bearbetas av pedagogisk personal och av elevhälsan. Skolan använder dessa till att fånga signaler om det finns behov av individuella insatser.

Vidare använder elevhälsan sig av vad som framkommer vid ringsamtal, i samtal med elever i vardagen, hälsosamtal samt det de utifrån sin kompetens ser då de rör sig mycket i skolan för att identifiera behov av individuella och generella insatser. Personal och elever pekar också på att de ringsamtal som genomförs i klasserna varje morgon är ett bra sätt att identifiera var eventuella förebyggande åtgärder behöver vidtas. Lärarna påpekar att de under stunden i ringen på morgonen kan fånga signaler om hur eleverna har det som de sedan kan dra nytta av i undervisningssituationen under dagen. De nämner till exempel att de under morgonsamtalet kan märka om det är spänningar mellan eleverna och sedan under dagen antingen prata om det eller välja att inte just de eleverna behöver arbeta med varandra den dagen. Eller om någon är lågmäld och verkar dra sig undan kan de sedan ta upp det och prata med eleven under dagen. Som tidigare beskrivits i denna rapport rör sig personal och elever i samma lokaler under dagen, personalen dricker till exempel kaffe i lokaler där eleverna hela tiden rör sig. Det finns ingen kultur av att "stänga dörren och fika i fred" vid skolan. Som en konsekvens av det uppger alla intervjugrupper att de vuxna vid skolan har "våldigt stora öron och hör det mesta".

Skolinspektionen bedömer att elevhälsans arbete i Fridaskolan i Trollhättan i hög grad utgår från erhållen kunskap, identifierade faktorer och förhållanden i skolans fysiska, organisatoriska och psykosociala miljö, samt från identifierade behov hos skolans elever.

Elevhälsan skaffar sig kunskap både om aktuell forskning och om beprövad erfarenhet inom sitt område. Dessutom finns system för att säkra signaler om behov av generella och av individuella åtgärder.

1.4 Utvärderas elevhälsans arbete så att resultatet kan ligga till grund för nya insatser och förbättringsarbete som tar sikte på att eleverna ska känna sig trygga och nå utbildningens mål?

Ett fullgott elevhälsoarbete inkluderar rutiner som innebär uppföljning och analys av det genomförda arbetet. För att det ska vara möjligt behöver en elevhälsa/skola formulera mål, som i sig är utvärderingsbara, och som omfattar elevernas utveckling och psykosociala hälsa. Vidare ingår att målen utvärderas mot bakgrund av elevernas behov för att nå så långt som möjligt enligt utbildningens mål, samt att utvärderingen i sin tur möjliggör en planering av elevhälsans kommande insatser.¹⁶

Vid Fridaskolan finns rutiner för elevhälsans arbete. Det finns ett årshjul för hur elevhälsans arbete ser ut schematiskt. Elevhälsan anger mål för sitt arbete under året. Dessa mål utvärderas och följs upp varje vår. Elevhälsans mål har en tydlig koppling till skolans övergripande kvalitetsarbete och till att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Vid intervju uttrycker personalen i elevhälsan och rektorn att elevernas kunskapsutveckling hänger ihop med deras psykosociala hälsa och att det därför är självklart att arbeta med elevernas välmående hand i hand med deras kunskapsutveckling.

Skolan arbetar med så kallade *processnyckeltal*. Övergripande för i år är att bygga tillit och tilltro till elevernas förmåga att bygga kunskap. Elevhälsan arbetar med detta utifrån sina professioner. Rektor framhåller särskilt att elevhälsan är viktig för att coacha arbetslagen i deras arbete mot de effektmål som skolan har för året. Rektor betonar också att elevhälsan därmed har en mycket viktig och central roll i skolans gemensamma kvalitetsarbete.

Elevhälsan har också ett eget övergripande mål för året, att bättre ta tillvara de utredningar om elevers behov som genomförs både internt och med extern hjälp. Elevhälsan får hjälp av en regionchef inom Fridakoncernen både med att spegla sitt arbete och utifrån det ställa upp nya utvärderingsbara mål för året. De får också sedan hjälp då utvärderingar ska göras.

Elevhälsans arbete dokumenteras alltid på olika sätt. Elevhälsan sammanställer sitt arbete och analyserar det tillsammans för att veta hur man ska gå vidare.

¹⁶ Se bland annat 4 kap. 4 och 5 §§ skollagen, Skolverkets och Socialstyrelsens *Vägledning för elevhälsan* s. 13 samt Skolverkets allmänna råd med kommentarer om systematiskt kvalitetsarbete (SKOLFS 2012:98).

Skolinspektionen bedömer att elevhälsans arbete i Fridaskolan i hög grad utvärderas så att resultatet kan ligga till grund för nya insatser och förbättringsarbete som tar sikte på att eleverna ska känna sig trygga och nå utbildningens mål.

Skolan bedriver ett arbete med att utvärdera och utveckla elevhälsans arbete. Elevhälsan och dess utveckling är också en väl integrerad del i skolans samlade kvalitetsarbete.

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan genom att tydligt arbeta med sambandet mellan elevernas välbefinnande och deras kunskapsutveckling ytterligare understödjer och främjar elevernas utveckling.

Syfte och frågeställningar

Den nya skollagen innebär ett förstärkt uppdrag för elevhälsan. Varje skolas verksamhet ska innefatta elevhälsa, och elevhälsan ska främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Sammantaget ska elevernas utveckling mot utbildningens mål stödjas. 'Utbildningens mål' omfattar här dels kunskaper, dels normer och värden utifrån läroplanen. Elevhälsans arbetsuppgifter inkluderar därmed en medverkan i att utforma skolmiljön så att den blir trygg och hälsosam för eleverna, såväl psykiskt som fysiskt. Viktigt är också att detta arbete utgår från behoven hos eleverna inom den aktuella skolenheten.

Erfarenheter från forskning¹⁷ och från Skolinspektionens egen tillsyn visar att skolor tenderar att prioritera ett individuellt inriktat åtgärdande arbete på bekostnad av det arbete som är förebyggande och hälsofrämjande. Elevhälsans förutsättningar för att kunna utföra det förväntade arbetet är avhängigt förhållanden som hur problem inom skolan identifieras, om forskning och beprövad erfarenhet används vid planering och genomförande av insatser, och om elevhälsan samarbetar med skolans ledning och pedagogiska personal.

Syftet med projektet är att granska elevhälsans medverkan i att skapa förutsättningar för förbättrad hälsa, ökad trygghet och ökat lärande hos skolans elever. Granskningen ska besvara följande övergripande frågeställning:

Har elevhälsan kompetens och arbetssätt för, samt vidtar insatser i, det hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande arbetet, som motsvarar behoven hos eleverna på skolan?

De frågor som projektet omfattar är:

- Har eleverna tillgång till elevhälsa och alla dess kompetenser?
- Arbetar elevhälsans kompetenser – själva och/eller tillsammans med andra kompetenser – hälsofrämjande, förebyggande och åtgärdande på ett sätt som stärker elevernas hälsa, och stödjer dem att nå utbildningens mål?
- Utgår elevhälsans arbete från erhållen kunskap, identifierade faktorer och förhållanden i skolans fysiska och psykosociala miljö, samt från identifierade behov hos skolans elever?
- Utvärderas elevhälsans arbete så att resultatet kan ligga till grund för nya insatser och förbättringsarbete som tar sikte på att eleverna ska känna sig trygga och nå utbildningens mål?

¹⁷ Hjörne, Säljö (2012) (red) *Att platsa i en skola för alla*. Elevhälsa och förhandlingar om normalitet i den svenska skolan. Johansson, Svedberg (2013) *Att leda mot skolans mål*, s 201

Metod och material

Föreliggande kvalitetsgranskning har omfattat sammanlagt 25 kommunala och fristående grundskolor. Granskningen har genomförts elevnära, i den mening att elevernas uttryckta behov och erfarenheter har utgjort granskningens utgångspunkt.

Inledningsvis samlades elevernas behov och erfarenheter in genom en digital enkät. Enkäten vände sig till samtliga elever i grundskolans årskurs 6-9 i de aktuella skolorna (samtantaget 3687 elever). Svarsfrekvensen för enkäten totalt uppgick till 80 procent.

Därpå genomfördes besök i samtliga skolor. Inför skolbesöket gavs respektive inspektör möjlighet att analysera sammanställningen av enkätsvaren, såväl för den aktuella skolan som för det totala utskicket. De intervjuer som därpå genomfördes vid besöket kunde på så sätt utgå från denna analys. I övrigt har intervjuerna vid besöken följt den intervjuguide som tagits fram i enlighet med projektets frågeställningar. Elever från årskurserna 6-9, elevhälsan (skolsköterska, kurator, skolpsykolog och specialpedagog eller motsvarande kompetens), samt rektor och lärare i de aktuella årskurserna har intervjuats. Intervjuer har även genomförts med enskilda elever och vårdnadshavare.

I vissa fall har skolans verksamhet inte innefattat alla ovan nämnda kompetenser. Intervju har då genomförts med den elevhälsopersonal som varit tillgänglig.

I granskningens material har även vissa bakgrundsuppgifter ingått, såsom tillgänglig information hos Skolinspektionen (nationell statistik, tidigare tillsynsbeslut och skolenkäten) samt underlag som begärts in från respektive skola (skolans elevhälsoplan, eller annan dokumentation av elevhälsans arbete, och förteckning av elevhälsans personal med befattning och anställningsförhållanden). Dessa uppgifter har använts i rapporteringen som referensram till elevhälsans arbete, exempelvis vid behov att tydliggöra lokala förutsättningar och sammanhang.

Slutligen har bedömningen av elevhälsans arbete gjorts genom en sammanvägning av förekomsten av resursen elevhälsa utifrån dess samlade kompetens (dvs yrkeskategorier/utbildning) samt förekommande organisation (dvs omfattning, samverkan och insatser), och förekomsten av behov hos skolans elever, så som behoven beskrivits och uttryckts av skolans rektor och personal samt av eleverna själva i enkät och intervjuer. Det innebär att allt insamlat material tagits i anspråk för att bedöma den övergripande frågeställningen.

Författningsstöd

Enligt 1 kap. 10 § skollagen (2010:800) ska *barnets bästa* vara utgångspunkt för all verksamhet i skolan. Det är med andra ord ett förhållningssätt som avser att genomsyra skolan i sin helhet.

Skolans huvudman har det yttersta ansvaret för att skolmiljön präglas av trygghet och studiero. I 6 kap. 1–10 § skollagen finns bestämmelser som ger en tydlig markering om att skolan ska vara en trygg plats för eleverna att vistas i och att nolltolerans mot kränkande behandling ska råda i skolmiljön. Bland annat anges att huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever (6 kap. 8 § skollagen). Vidare har alla vuxna i skolan anmälningsskyldighet, vilket innebär att en anmälan ska göras så snart man observerat eller fattat misstanke om att en elev anser sig ha blivit kränkt (6 kap. 10 § skollagen).

Elevhälsan regleras i 2 kap. 25–28 §§ skollagen. Här framgår att det för eleverna i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, sameskolan, specialskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska finnas elevhälsa. Det ska finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator, samt vidare till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Skollagen slår fast att elevhälsan främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande, och att elevhälsan ska stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål (2 kap. 25 § skollagen). Den nya skollagen innebär därmed ett förstärkt uppdrag för elevhälsan jämfört med tidigare. Syftet är att ge förutsättningar för arbetssätt baserade på ökad samverkan mellan (det som tidigare var) den särskilda elevvården, skolhälsovården och det samordnande ansvaret för specialpedagogiska insatser. I propositionen till skollagen ("*Den nya skollagen för kunskap valfrihet och trygghet*", prop 2009/10:165) lyfts fram att fokus för den medicinska insatsen inom elevhälsan inte längre endast ska utgöras av hälso- eller sjukvårdande insatser i snäv bemärkelse utan "*förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv*" (prop 2009/10:165, s. 277). Vidare beskrivs hur elevhälsan har ett ansvar för att "*bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor*", och att elevhälsan i det individuellt inriktade arbetet "*har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling*" (prop. 2009/10:165, s. 276).